

**Odmah pohiti u susret ...
da bude s njim (Mk 5,1-20)**
Kršćanska eudaimonia
Predhodno priopćenje

Sažetak

Perikopa o ozdravljenju od opsjednuća (Mk 5,1-20) želi nam odgovoriti na postavljeno pitanje u prethodnoj perikopi: „Tko li je ovaj da mu se i vjetar i more pokoravaju?“ (4,41). I to događajem ozdravljanja opsjednutoća u poganskom gerazenskom kraju. Taj kraj je bio uvučen u židovsko-rimski rat, što se vidi u imenu i broju demona. Isus nastupa kao osloboditelj. Ozdravljenog šalje svojoj kući. Kuća je mjesto njegovog navješćaja o Isusu, jer je to mjesto ozdravljenja i obraćenja. Dekapol je mjesto navješćaja radosne vijesti, evangelizacije. Od Isusa uskrslog poslani smo biti radosni navjestitelji.

Ključne riječi: Geraza, grob, židovsko-rimski rat, naslovi Uskrsloga, kuća, navješćanje, Dekapol.

Problematika

Do početka Novoga doba sreća i spasenje (kao prijevod antičkog pojma eudaimonia) koristili su se bez razlikovanja. Od sredine 20. st. na sreću i spasenje se gleda kao na nove mogućnosti da u nastojanju oko autentične sreće, u stvaranju sretnih životnih prilika i u iskustvu da život uistinu uspijeva, postaje jasno da Božje spasenje stupa već sada u povijest po djelovanju ljudi i u različitim anticipacijama spašenog života kao usređujuće se može iskusiti. Ove misli dogmatičara G. Greshakea¹ o sreći pozivaju nas da vidimo ima li u Novom zavjetu takvoga govora o sreći odnosno spasenju. Meni se činilo zbog toga važnim toj problematiki pristupiti po kolektivnom sjećanju Isusovog ozdraviteljskog djelovanja.² Isus kao spasitelj, ozdravitelj, osloboditelj nastupa u perikopi ozdravljenja od opsjednuća, odnosno izгона zloduha u Markovom evanđelju. Osobito je u tom smislu značajna perikopa o Isusovom djelovanju u gerazenskom kraju (usp. Mk 5,1-20).

¹ Usp. G. GRESHAKE, *Glück*, LTK IV, 759-760.

² Usp. E. ESTÉVEZ LÓPEZ, La memoria collettiva dell'azione curativa di Gesù da una prospettiva di genere, <http://www.biblico.it/Centenario/conferenze/estevéz-italiano.pdf> (9. VIII. 2011.).

Novost koju nam donosi susret Isusa s opsjednutim je što ozdravljeni postaje najvestitelj spasenja, radosne vijesti u svojoj kući. Kuća postaje sveto mjesto i time dolazi na mjesto Hrama. Kao sveto mjesto okuplja sve obraćene oko Isusa Uskrslog kao novog Hrama. On je umro, raspet od Rimljana za spasenje svih ljudi.

Geraza

Sam tekst perikope *in examine* vodi nas u gerazenske krajeve:

I stigoše na onu stranu mora, u kraj gerazenski. Čim iziđe iz lađe, odmah mu iz grobnica pohiti u susret neki čovjek s nečistim duhom. Obitavalište je imao u grobnicama. I nitko ga više nije mogao svezati ni lancima jer je već često bio i okovima i lancima svezan, ali je raskinuo okove i iskidao lance i nitko ga nije mogao ukrotiti. Po cijele bi noći i dane u grobnicama i po brdima vikao i bio se kamenjem. Kad izdaleka opazi Isusa, dotrči i pokloni mu se, a onda u sav glas povika: „Što ti imaš sa mnom, Isuse, Sine Boga Svevišnjega? Zaklinjem te Bogom, ne muči me!“ Jer Isus mu bijaše rekao: „Izidi, duše nečisti, iz ovoga čovjeka!“ Isus ga nato upita: „Kako ti je ime?“ Kaže mu: „Legija mi je ime! Ima nas mnogo!“ I uporno zaklinjaše Isusa da ih ne istjera iz onoga kraja. A ondje je pod brdom paslo veliko krdo svinja. Zaklinjahu ga dakle: „Pošalji nas u ove svinje da u njih uđemo!“ I on im dopusti. Tada iziđoše nečisti duhovi i uđoše u svinje. I krdo od oko dvije tisuće jurnu niz obronak u more i podavi se u moru. Svinjari pobjegoše i razglasiše gradom i selima. A ljudi pođoše vidjeti što se dogodilo. Dođu Isusu. Ugledaju opsjednutoga: sjedio je obućen i zdrave pameti - on koji ih je imao legiju. I prestraše se. A očevici im razlagahu kako je to bilo s opsjednutim i ono o svinjama. Tada ga stanu moliti da ode iz njihova kraja. Kad je ulazio u lađu, onaj što bijaše opsjednut molio ga da bude uza nj. No on mu ne dopusti, nego mu reče: „Pođi kući k svojim pa im javi što ti je učinio Gospodin, kako ti se smilovao.“ On ode i poče razglašavati po Dekapolu što mu učini Isus. I svi su se divili.

Tu već nailazimo na razliku s Matejevim izvještajem (8,28-34) koji govori o gadarskim krajevima (8,28). Lukin izvještaj (8,26-39) sukladan je Markovom govoru o gerazenskom kraju, i još precizira da je to kraj koji se prostire nasuprot Galileji. Moramo reći da je Gadara, odnosno Gergesa mjesto koje više odgovara blizini Genezaretskog jezera, ali navođenje Geraze i toga kraja vjerojatno je navedeno iz ranokršćanskog misijskog interesa.³ Osim toga tu je bila stacionirana *ala I Thracum Augusta*.⁴ Geraza je bila grad Dekapola kao i Gadara.

³ Usp. H. MERKLEIN, *Gerasa*, LTK IV, 495-496.

⁴ Usp. M. KLINGHARDT, *Legionsschweine in Gerasa. Lokalkolorit und historischer Hintergrund von Mk 5,1-20*, ZNW 98 (2007) 31-35.

Grob

O grobu se u Markovu evanđelju govori u slučaju pokapanja Ivana Krstite-lja (usp. 6,29). Ostala mjesta se odnose isključivo na grob u koji je položen Isus (usp. 15,46bis; 16,2.3.5.8). Ovdje se lako vidi način polaganja tijela u grobu (6,29; 15,46) jer se u grob moglo ući (15,5) kao u prostoriju. Na Isusov grob bio je stavljen kamen (15,46; 15,3). Taj kamen je u uskršno jutro bio otkotrljan (16,4). Isusova tijela nije bilo. Žene su došle na grob s nakanom da pomažu njegovo ti-jelo. Na vijest o njegovu uskrsnuću pobjegle su s groba (usp. 16,8). Spominjanje grobova kao mjesta zadržavanja čovjek s nečistim duhom nas dovodi u blizinu groba kao mjesta uskrsnuća. I kao što grobovi govore o smrti, tako Isusov grob govori o pobjedi nad smrću, o životu. Izbor perikope o ozdravljenju opsjednutog Gerazenca stavljen je u kontekst Uskrsloga i Isusova identiteta (usp. Mk 4,41). Razumjeti dakle ozdravljenje opsjednutoga moguće je samo u svjetlu uskrsnuća. Pitanje identiteta je stavljeno i u poklon koji opsjednuti iskazuje Isusu (*prosekynesen*). Takvo čašćenje iskazuju mu rimski vojnici u pretoriju (usp. 15,19). Upravo ovdje je i stavljen taj demonski naziv koji demonizira rimske vojnike koji izruguju Isusa kao kralja židovskog. Rimski vojnici su u službi demona. Njihov zadatak je da pogube Isusa, a on evo izgoni zloduhe. Ovdje već vidimo nagovještaj da će njegova smrt biti naoko pobjeda zla, ali njegovo uskrsnuće će pokazati konačnu pobjedu nad zlim, baš kao što je i Isusovo izlječenje opsjednutoga pokazatelj da je on uistinu Sin Svevišnjega, odnosno kralj židovski.

Rimska pozadina

Legija je najveća jedinica rimske vojske. Imala je oko 5600 vojnika podijeljenih na deset kohorti, a one pak na pet ili šest centurija.⁵ Ovamo su još bili pribrojeni konjanici (*equites*) i pomoćne jedinice (*auxilia*). Zapovjednik je bio legat legije (*legatus legionis*) sa šestoricom vojnih tribuna (*tribunes militum*) i 60 centuriona (*centuriones*). Pojedine legije bile su označene brojem i imenom. U Palestini je u 1. st. veliku ulogu imala *Legio X Fretensis*. Njezin znak bio je vepar. To nam sigurno pojašnjava prisutnost tih životinja i njihov broj u pripovijedanju ovog čuda izlječenja opsjednutoga.

Vojna pozadina Mk 5,1-20 upućuje dakle na *Legio X Fretensis*, koja je bila aktivna u židovsko-rimskom ratu i čiji je znak bio vepar te nas usko povezuje sa spominjanjem svinja u Mk 5,1-20. Međutim njihov broj od dvije tisuće, koji govori o veličini krda, ne odgovara spomenutom broju vojnika jedne rimske legije, koji je iznosio između pet i šest tisuća vojnika. Ta netočnost može se razriješiti ako pogledamo povijest te desete legije. Godine 66. posl. Kr. *vexillatio* (dio legije

⁵ Usp. F. ANNEN, legiw,n, EWNT II, 852.

privremeno ustrojen za točno utvrđeni zadatak) te legije, koja je brojila dvije tisuće vojnika, uvrštena je u borbe sa židovskim ustanicima⁶:

To je bio pokolj u Aleksandriji. Kako su sada Židovi bili krvavo progonjeni po svim mjestima, držao je i Cestije da ne smije ostati nedjelotvoran. Zbog toga krene iz Antiohije s potpunom dvanaestom legijom i dvije tisuće najodabranijih vojnika ostalih legija, kao i sa šest kohorti pješadije i četiri odreda konjice. Tome se pridruže pomoćne trupe kraljeva: Antiohiovih dvije tisuće konjanika i tri tisuće pješaka samih strijelaca, isto toliko Agripine pješadije, a konjice nešto manje od dvije tisuće. I Soem privede četiri tisuće ljudi, od kojih trećinu konjanika, a veći dio strijelaca. S ovom bojnomo silom Cestije stiže do Ptolemaide. I gradovi su bili skupili mnoge pomoćne čete koje su u vojnoj vještini daleko zaostajale za vojnicima, ali pomanjkanje znanja nadoknadili su revnošću za borbom i mržnjom na Židove. Agripa je pratio Cestija da pokaže put nastupanja i da se brine za provijant. S jednim dijelom vojske udari prema utvrđenom galilejskom gradu koji se zove Habulon (bogat ljudima), a granični je grad prema Ptolemaidu. Grad je našao prazan, jer su stanovnici bili pobjegli u brda, ali pun svakovrsnog blaga koje prepusti vojnicima za pljačku, a sam grad pretvori u pepeo, premda je imao kuće izvanredne ljepote, kao one u Tiru, Sidonu i Beritu. Poslije toga prokrstari okolicom, prigrabi sve što mu je došlo pod ruke, popali okolna sela i vrati se u Ptolemaidu. Dok su Sirci, naročito oni iz Berita, još pljačkali, Židovi se ohrabriše, jer su bili obaviješteni o odlasku Cestijevom, pa neopaženo navališe na preostale i pobiše ih oko dvije tisuće.⁷

Taj Flavijev izvještaj može se dobro uskladiti s Mk 5,1-20 i desetom legijom te objasniti broj 2000. Iz te perspektive Isus je u Markovu evanđelju prikazan kao moćni gospodar rata i osloboditelj, a ne kao okupator, što bi se moglo zaključiti iz želje stanovnika za njegovim odlaskom iz gerazenskog kraja.

Naslovi Uskrsloga

Upravo su u ovom susretu Isusa s opsjednutim došli do izražaja njegovi naslovi koji ga pokazuju u njegovu uskrsnom dostojanstvu. To je ovaj zaziv u 5,7: Sine Boga Svevišnjega. I zaziv rimskih vojnika u pretoriju u 15,18: Zdravo, kralju židovski!, pokazuje na Isusov mesijanitet. Od početka Markova evanđelja jasno je da je Isus Sin Božji (1,1). To potvrđuju i nečisti duhovi (3,11). Na koncu je upravo rimski stotnik onaj koji iskazuje svoju vjeroispovijest (15,39). Na krštenju kao i na Gori preobraženja sam Gospodin Bog potvrđuje to Isusovo sinovstvo

⁶ Usp. M. LAU, *Die Legio X Fretensis und der Besessene von Gerasa. Anmerkungen zur Zahlenangabe „ungefähr Zweitausend“ (Mk 5,13)*, Bib 88 (2007) 351.359.

⁷ Usp. Josip Flavije, *Bell. Jud.* 2, 499-506.

(1,11; 9,7), kao i pitanje velikog svećenika (14,61). Često se taj Isusov status Sina Božjega dodiruje s njegovim kristovstvom (1,1; 14,61), tj. njegovim pomazanjem i kraljevskim dostojanstvom, kako to nalazimo u ispitivanju pred Pilatom (15,2.9.12), natpisu na križu (15,26), te ruganju rimskih vojnika, velikih svećenika i pismoznanaca (15,18.32). Sin Božji i kralj židovski, odnosno Izraela, usko su povezani i u zazivima jerihonskog slijepca: „Sine Davidov, Isuse, smiluj mi se!“ (10,47.48), jer onaj koji se može smilovati jest jedino Gospodin Bog (5,19). Isus sam želi raščistiti pitanje Kristova Davidova sinovstva koji ga u Ps 110 naziva svojim Gospodinom (12,35-37). To je psalam koji potvrđuje proslavu Uskrsloga zdesne Očeve.

Reakcije na događaj

Svinjari, stanovnici gradova i sela, očevici

Svinjari su pobjegli kad su se svinje podavile u moru te javili po gradovima i selima. Ozdravljenom Isus nije dopustio da ide s njim nego da ode kući i javi svojim „što ti je učinio Gospodin, kako ti se smilova“ (5,19). Poslani apostoli vraćaju se Isusu i javljaju mu „o svemu što su činili i naučavali“ (6,30). Javljanje vidimo da se sastoji u onome što je Gospodin učinio, sam, po Gospodinu Isusu i po apostolima. Činjenje je pratilo njihov nauk.

Stanovnici gradova i sela dolaze da vide taj događaj, dolaze k Isusu, promatraju ozdravljenoga i boje se. Ozdravljeni se očito drži Isusa, jer je događaj njegova ozdravljenja vezan uza nj. Kad gledamo na razlog straha koji se u tim stanovnicima javlja nalazimo taj motiv u Markovu evanđelju vezan uz Isusovu osobu. Stišavanje oluje budi strah u učenicima (4,41; 6,50). Žena koja je dotaknula Isusove haljine i ozdravila, bojala se (5,33.36). Poslije navještaja muke, smrti i uskrsnuća, kod onih koji idu s njim javlja se strah (9,32; 10,32). Veliki svećenici i pismoznanci, koji su ga željeli ubiti, boje se, jer se narod divio njegovu nauku (11,18). Žene koje se vraćaju s Isusova groba u uskrsno jutro, bojale su se (16,8). Isusova osoba, njegove riječi, njegov nauk, ono što on čini uzrokuje u nazočnima strah. Pa i kad ga nema, jer je uskrsnuo, izaziva strah kod onih koji su se susreli s tom viješću o njemu. To je razlog njihovog traženja da ode iz njihova kraja.

Očevici su pripovijedali o onome što se dogodilo opsjednutom i svinjama. Učenicima koji su bili s Isusom na Gori preobraženja zabranjeno je bilo pripovijedati o onom što se ondje dogodilo dok Sin čovječji ne ustane od mrtvih (9,9). Očita je nakana pripovijedanja čuda ozdravljenja i uništenja zloduha pokazati da je na djelu uskrsli Gospodin. I ovdje su zapravo očevici navjestitelji toga uskrsnuća i Isusova čudesnog djelovanja.

Ozdravljenik

Ozdravljenik postupa suprotno od svojih sumješтана, koji mole Isusa da ode od njih. On ga moli da bude s njim. Za vrijeme Isusova dolaska u gerazenski kraj, njegova iskrcavanja iz lađe, u susret mu hiti opsjednuti. Jednako tako za Isusova odlaska, ukrcavanja u lađu, taj isti čovjek, sada ozdravljen od zloduha, moli Isusa da bude s njim. Zanimljivo je uočiti da opsjednuti traži Isusovu blizinu, u toj blizini ozdravlja i želi da se ta blizina nastavi. Možemo reći da opsjednuti hiti u susret s nakanom da bude s Isusom. On je svjestan da je to blizina Sina Boga Svevišnjega. Zlodusi znaju da ne mogu tu ostati i mole dopuštenje da barem ne odu iz tog kraja. Dopušteno im je ući u svinje koje su se potom podavile u moru. Poslije se kod Isusa konstatira ozdravljenje opsjednutoga. Isus je pobjednik nad zloduhom. Uočavamo u želji stanovnika da Isus od njih ode zapravo mogućnost da on sam bude izvrgnut pogibli na moru, gotovo demonsku nakanu koja prijeti uništenjem (usp. Mk 4,38).⁸

Biti s njim

„*Biti s njim*“ – takvu nakanu nalazimo u Markovu evanđelju kad poziva svoje učenike (usp. 3,13-19). Prvi razlog zašto Isus želi imati učenike uza se jest upravo taj, da budu s njim. Čini se stoga da ozdravljeni od zloduha iskazuje želju da bude Isusov učenik. No Isus je sam taj koji poziva, i to one koje hoće (3,13). U prvom redu to se tiče ustanove Dvanaestorice i time je taj broj već zatvoren. Ozdravljenik ne može više ući u taj krug. Taj izričaj se nalazi i u 14,67. Riječ je o perikopi koja govori o Petrovu nijekanju o svojoj vezi s Isusom pred sluškinjom u dvoru Velikog svećenika (usp. Mk 14,66-72). Njezino je pitanje upravljeno direktno Petru i postaje zapravo tvrdnjom: „i ti bijaše s Nazarećaninom, Isusom.“ Petar je u broju Isusovih učenika, apostola, odnosno Dvanaestorice (usp. Mk 1,16-18; 3,16). Tim više začuđuje njegovo nijekanje svake veze s Isusom, njega koji je spremno govorio da se neće skandalizirati zbog Isusa i da je spreman zajedno s njim umrijeti (usp. Mk 14,29-31). Očito je blizina moguće smrti bila jača od svakog dokazivanja svoje povezanosti s Isusom. No Petra je Isus pozvao i bio je uvijek s njim, pa i sada kada to niječe. Zašto je Isus ustanovio Dvanaesticu?

Prvo smo rekli da budu s njim, zatim da ih šalje. Biti apostol, poslanik moguće je samo iz te situacije bivanja s Isusom iz Nazareta. Ne može se biti poslan, ne može se biti apostol ako se nije s njim. Veza s Isusom iz Nazareta nužna je za poslanje, za apostolat. Nadalje to poslanje je usmjereno na navještaj i na moć izbacivanja zloduha. To se zapravo poklapa s onim istim što je sam Isus činio i

⁸ Usp. također E. DELLA CORTE, „La casa-fraternità nel Vangelo secondo Marco“, *Annuncio del Vangelo e percorsi di Chiesa. Le vie della povertà, dell'alterità e della bellezza*, Napoli 2005, 218.

što su konstatirali stanovnici Kafaranauma kad je u njihovoj sinagogi izliječio opsjednutoga (usp. 1,21-28). Naime oni tada u čudu govore: „Što li je ovo? Nova li i snažna nauka!“ Dakle riječ je o novom nauku kakav još nije postojao u takvom obliku, jer je posve, totalno moćan. Ne zaboravimo da Isusa učenici po prvi put oslovljavaju kao učitelja upravo na lađici kojom idu prema gerazenskom kraju kad ih je zahvatila oluja i prijetila im pogibao (usp. 4,35-41). Upravo im daje tu svoju punomoć kad ih šalje dva po dva (usp. Mk 6,7-13.30). Ovdje naslućujemo da bi ozdravljeni od opsjednuća htio biti Isusov učenik, a što je pridržano Dvanaestorici i sam Gospodin Isus ga odbija u toj nakani da bude s njim. No ipak ga šalje: „Pođi kući k svojim pa im javi što ti je učinio Gospodin, kako ti se smilovao.“ Cilj slanja jest njegova vlastita kuća i ukućani koji postaju naslovnici navješćaja onoga što se s njim dogodilo.

Kuća

Pojam kuća (*oikos*) dolazi trinaest puta u Markovu evanđelju (usp. 2,1.11.26; 3,20; 5,19.38; 7,17.30; 8,3.26; 9,28 i 11,17bis). Marko ga koristi u tri konteksta s obzirom na Isusa:

- Isus u tuđoj kući s učenicima ili narodom (2,1; 5,38),
- Isus je sam sa svojim učenicima (7,17; 9,28),
- Isus ide u kuću i ostaje sam (3,20).⁹

Zatim možemo vidjeti da se radi o kući koja ima neizravno vezu s Isusom:

- kuća onoga koji je bio uzet (2,11),
- kuća Božja (2,26; 11,17),
- kuća onoga koji je bio opsjednut (5,19),
- kuća Grkinje, rodom Sirofenićanke (7,30),
- kuća mnoštva (8,3),
- kuća onoga koji je bio slijep (8,26).

U kući Isus otkriva misterij Kraljevstva objavljen u prisposodobama (7,17), objašnjava kako ostvariti svaki oblik egzorcizma (9,28).¹⁰ Kuća je i mjesto na kojem Isus uči one koji ga slijede ispuniti volju Božju sve do napuštanja svojih obitelji (3,20). Iz Isusove prisutnosti vidimo da je kuća i mjesto izlječenja (2,1; 5,38) i time daje tom obiteljskom ambijentu presudnu važnost: u njemu se verificiraju znakovi Kraljevstva. To je nadalje prostor u kojem sljedbenici koji su zadobili ozdravljenje od Isusa naviještaju svojim obiteljima radosnu vijest spasenja, kako vidimo iz slučaja ozdravljenog od opsjednuća: „On ode i poče razglašavati po

⁹ Usp. E. DELLA CORTE, „La casa-fraternità“, 175.

¹⁰ Usp. E. ESTÉVEZ LÓPEZ, „Memoria e identidad colectiva en los relatos terapéuticos de Marcos“, EstB 64 (2006) 505.

Dekapolu što mu učini Isus. I svi su se divili“ (5,20).

Ovdje otkrivamo još jednu napetost između kuće Božje (2,26; 11,17) i kuće kao mjesta boravka ljudi. I to je riječ o kućama u kojima Isus uči i ozdravlja. Hram gubi svoju važnost kao mjesto spasenja.

Marko nam prikazuje s jedne strane Isusa koji u kućama naviješta i ozdravlja, te one koji su zadobili ozdravljenje ili su čudesno nahranjeni (8,3) i poslani svojim kućama, i time dakle da nije riječ o kućama putujućih navjestitelja. Navještaj spasiteljskog i milosrdnog djelovanja Božjeg u domaćem ambijentu je misionarska strategija koja učinkovito utječe na obraćenje obitelji.

Isusovo vezivanje s kućama izvan Izraela pokazuje tipičnost identiteta nove obitelji: ona uključuje sve ljude (usp. 7,30) i u njoj se slavi milosrđe Božje i naviješta kao univerzalni dar u vremenu¹¹ i prostoru. To nam zorno pokazuje da na poganskoj istočnoj strani Galilejskog jezera Isus čini drugo čudo umnažanja kruhova (usp. Mk 8,1-10).¹² Taj izvještaj umnažanja kruhova je omeđen s dva izlječenja: gluhog mucavca (usp. Mk 7,31-37) i slijepca iz Betsaide (usp. Mk 8,22-26). To su čuda učinjena izričito poganima, što je naglašeno prilično kompliciranom procedurom s kojom Isus pristupa samom činu izlječenja.

Naviještanje

Ozdravljeni od opsjednuća poslan je svojoj kući da navijesti ono što mu je učinio Gospodin i kako mu se smilovao. To je osobito izraženo glagolom *kerysso*. Slično nalazimo i u slučaju gubavca 1,45, te gluhog mucavca u 7,36. Ozdravljen od gube čim iziđe stade pripovijedati i razglašavati događaj. Ljudi koji su donijeli gluhog mucavca razglašavali su i govorili: „Dobro je sve učinio! Gluhima daje čuti, nijemima govoriti“ (7,37). Ovdje je u pozadini zapravo starozavjetni tekst, odnosno aluzija na Iz 35,5-6a: „Sljepačke će oči progledati, uši će se gluhih otvoriti, tad će hromi skakati ko jelen, njemakov će jezik klicati“. Ne treba nam puno da uočimo vezu s tekstom Q 7,22 gdje nalazimo iste te Izaijine riječi kojima Gospodin Isus daje odgovor učenicima koje je poslao Ivan Krstitelj o svom identitetu. Isusov identitet jasno nam pokazuju Isusove riječi poslanja upućene ozdravljenom iz Geraze, kad ga potiče da govori o onom što mu je Gospodin učinio, upravo je taj isti glagol doveden u vezu s Isusovim ozdravljenjem gluhog mucavca, da je dobro sve učinio. Riječ je o perfektu *pepoieken* koji pokazuje gotovost radnje, ozdravljenje koje traje, čije su posljedice vidljive. Odatle se zaklju-

¹¹ Usp. M. FANDER, „Mein Gott, mein Gott, warum hast Du mich verlassen?“ (Mk 15,34). (Kriegs-) Traumatisierung als Thema des Markusevangeliums“, *Christologie im Lebensbezug*, Göttingen 2005, 122.

¹² Usp. R. FENERBERG, „Der Jude Jesus und die Heiden. Die Heidenfrage im Evangelium des Markus“, BK 66 (2011) 88.

čuje da je Gospodin Bog onaj na koga aludira Isus (usp. Mk 5,19: *ho kyrios soi pepoiken*), a prisutni kod ozdravljenja gluhog mucavca neizravno s Gospodinom identificiraju Isusa.

Uočavamo iz ovih primjera ozdravljenja gubavca, opsjednutoga i gluhog mucavca njihov misijski karakter.

Kuća i navještaj

Kuća i navještaj dolaze zajedno u perikopi o Isusovu pomazanju u Betaniji (usp. Mk 14,3-9). Isus se našao u kući Šimuna gubavca. I ovdje je prikazan slučaj ozdravljenja. Kuća ozdravljenog je mjesto u koje Isus očito rado dolazi, a tome je dokaz i to da se nalazi za stolom (r. 3). K njemu je došla žena s posudicom prave, skupocjene nardove pomasti. Za razliku od Matejeva izvještaja ona je tu posudicu razbila i izlila ulje na njegovu glavu. U Markovu izvještaju nas čudi ovo njezino razbijanje (*syntripsasa*) posudice. Naime tim činom nas evanđelist podsjeća na 2 Kr 21,13 gdje se govori o razbijanju Jeruzalema, a onda i njegovog najvažnijeg mjesta – Hrama. Pa tako ovo pomazanje uspostavlja novi kult koji će nastati Isusovom smrću, jer je ona učinila ono što je imala, doslovno držala, a to je posudica koju je razbila, i tako pripremila Isusovo tijelo za ukop. O Isusovu tijelu u tom kontekstu se izričito govori u Mk 15,43, gdje Josip Arimatejski traži od Pilata Isusovo tijelo. O svom tijelu sam Isus govori na Posljednjoj večeri (usp. Mk 14,22). Žene koje dolaze u uskrsno jutro na grob da pomažu Isusa, u stvari ne obavljaju pomazanje, jer je grob prazan. Odatle s obzirom na tijelo Isusovo vidimo da je za blagovanje dano tijelo određeno za ukop, odnosno ono koje je mrtvo skinuto s križa:

14,8: *to soma mou eis ton entafiasmon*

14,22: *labete, touto estin to soma mou*

15,43: *etesato to soma tou Iesou*

Nadalje taj ženin čin u Betaniji Isus pohvaljuje i daje mu važnost za budućnost, jer gdje god bude naviješteno (*keryhthe*) evanđelje po cijelom svijetu, bit će govoreno njoj na spomen ono što ona učini. Zapravo u samoj toj ženi smijemo vidjeti Crkvu koja je pozvana odgovoriti da Isusova smrt nije gubitak, propast (*apoleia*, Mk 14,4), nego da je on Pomazanik Božji, Mesija, koji dolazi na mjesto Hrama i postaje novim okupljalištem između Boga i ljudi. Ne možemo previdjeti vapaj učenika na Galilejskom moru kojim su probudili Isusa da im pomogne jer se nalaze u pogibli (*apollymetha*, Mk 4,38). Bude ga (*egeirousin auton*), baš kao što će to javiti anđeo ženama na grobu: „Uskrsnuo je, nije ovdje“ (*egerthe, ouk estin hode*, Mk 16,6).

Tako znamo na početku izvještaja muke u ovoj perikopi o pomazanju u Betaniji da u nju ulazi Mesija koji će pobijediti smrt i postati kao Uskrsli novi Hram.

Kuća – mjesto obraćenja i ozdravljenja

U srednjem vijeku samostan se nazivao *domus conversionis*, kuća obraćenja. Kuća je mjesto okupljanja nove Isusove obitelji. Koji su uvjeti da se bude član te Isusove obitelji?

Isus šalje učenike dva po dva i cilj njihova pohoda jest pojedina kuća (usp. Mk 6,10). Učenici su prema tome u toj kući propovijedali obraćenje (*ekeryksan hina metanoosin*, Mk 6,12). Obraćanje je bio i Isusov cilj naviještanja (usp. Mk 1,15). Isusovi su učenici imali moć izganjanja zloduha i mazanja uljem za ozdravljenje (Mk 6,13). Oni koji su zadobivali ozdravljenje postajali su glasnici toga čuda, ali i iskustva spasenja i pripadanja novoj obitelji. Tako se svi Isusovi nasljedovatelji nastoje uključiti u novu kuću/obitelj i potaknuti integraciju obitelji među Isusove nasljedovatelje, nasljedovatelje Sina Božjega. Kuće ozdravljenika postaju mjesta prihvatanja putujućih misionara (usp. Mk 6,10-11; 14,3). I centri navještaja spasenja Božjega u Isusu.

To prihvatanje navještaja prikazuje nam prispodoba o sijaču (usp. Mk 4,3-9) i njezino tumačenje (usp. Mk 4,13-20). Osobito se naglašava radosno prihvatanje riječi (*meta haras*), ali i nestalnost primatelja, jer čim nastane nevolja ili progonstvo zbog riječi, odmah se sablazne. Jasno da su i ostali tipovi tla na koje je palo sjeme za razmišljanje, kao što je utjecaj sotone, vremenitih briga, bogatstva i ostalih požuda. Sve to ostavlja nas besplodnima.

S obzirom na tematiku učenja analiza pojma kuća (*oikos*) pruža nam mogućnost razumijevanja da Isus ne privilegira sveto mjesto. Sveto mjesto ne obilježava zajednicu. Isus postavlja upravo suprotno, gdje god je mjesto nastanjeno i na kojem se živi oko Isusa-Hrama u slušanju riječi i služenju drugima, to je mjesto važno za prisutnost Uskrsloga i njegove zajednice-obitelji. Bratstvo nije zadano mjestom, nego je bratstvo mjesto i prostor uzajamnosti. Odatle su dakle čitljive jasne odrednice i za naš život. On se vidi kao radost susreta s riječju, njezinim slušanjem, obraćenjem, ozdravljenjem, naviještanjem i nasljedovanjem. Da bi se izdržalo na tom putu, Uskrsli nas hrani svojom riječju i samim sobom (Mk 8,3). Upravo osjećamo s kolikom su radošću veliki svećenici dočekali Judu Iškariot-skoga koji im je odlučio predati Isusa (*eharesan*, Mk 14,11). Radost je to zbog moguće blizine „Hrama“ koji će Isus razoriti i sagrađiti nerukotvoreni svojim uskrsnućem (usp. Mk 14,55-62).

Dekapol

Spominjanjem Dekapola nalazimo se na poganskom području naviještanja ozdravljenog od opsjednuća o onome što mu je učinio Isus. Dekapol se spominje kao svojevrsna inkluzija Isusova djelovanja na poganskom području u Mk 7,31. Tu ozdravlja gluhog mucavca. Eto upravo je Dekapol mjesto navještaja radosne vijesti, evangelizacije. R. Fisichella, pročelnik Papinskog vijeća za novu evangelizaciju, 13. srpnja 2011. predstavio je program „Missione metropoli“ koji treba zaživjeti od korizme 2012.¹³ U prvom planu su veliki gradovi, metropole, i njihove biskupije koje se trebaju misijski angažirati. To po Pročelniku vijeća znači:

- katedrala će biti središnje mjesto evangelizacije;
- prije svega kontinuirano čitanje evanđelja da bi se u središte stavila riječ Božja;
- biskupove kateheze upućene mladima, obiteljima i katekumenima na temu vjere;
- slavlje sakramenta pomirenja da bi se privukla pažnja na ispovijed zbog njezine velike antropološke vrijednosti;
- karitativna gesta koja će pokazati da vjeru koju ispovijedamo i molimo također i svjedočimo;
- znak duhovnosti i kulture moglo bi na koncu biti čitanje nekih tekstova, kao što su *Ispovijesti* sv. Augustina.

Jasno da su na to najprije pozvani biskupi i biskupije, ali i svi mi koji smo poput mnoštva koje „pođe za njim“ (Mk 3,7). K njemu ih je privuklo ono što su čuli da čini (Mk 3,8). Upravo je o tome po Dekapolu pričao ozdravljeni od opsjednuća! Pričao je o Isusu. Njemu je pohrlio u susret. Isus je tada napustio Dekapol, ali je ostala *kerygma*, navještaj, evanđelje, radost zbog susreta. Do danas. Isus nije bio okupator poput Rimljana, nego je bio spreman umrijeti da bi čovjeka oslobodio od zla, od bolesti. To čini i kao Uskrsli za nas. To je novost Novoga, evanđelje kao novina. Toga možemo biti navjestitelji ako smo postali novi ljudi, iz susreta s Gospodinom, oslobođeni od zla (demoni). Nije li to kršćanski *eudaimon*, kršćanska *eudaimonia* u helenističkom svijetu?!

¹³ Usp. R. FISICHELLA, „La nuova evangelizzazione in Europa. Missione metropoli“, Osservatore Romano (13. VII. 2011).